

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2010 m. vasario 4 d.*

Byloje C-14/09

dėl *Verwaltungsgericht Berlin* (Vokietija) 2008 m. gruodžio 10 d. Nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2009 m. sausio 12 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Hava Genc

prieš

Land Berlin,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkas J. N. Cunha Rodrigues (pranešėjas), teisėjai P. Lindh, A. Rosas, A. Ó Caoimh ir A. Arabadjiev,

* Proceso kalba: vokiečių.

generalinis advokatas P. Mengozzi,
kancleris R. Grass,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos M. Lumma ir N. Graf Vitzthum,

— Danijos vyriausybės, atstovaujamos J. Liisberg ir R. Holdgaard,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos V. Kreuzschitz ir G. Rozet,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone,
nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1980 m. rugsėjo 19 d. Asociacijos tarybos sprendimo Nr. 1/80 dėl EEB ir Turkijos asociacijos plėtros (toliau – Sprendimas Nr. 1/80) 6 straipsnio 1 dalies išaiškinimo. Asociacijos taryba buvo įsteigta susitarimu, įsteigiančiu Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociaciją, kuri 1963 m. rugsėjo 12 d. Ankaroje pasirašė Turkijos Respublika bei EEB valstybės narės ir Bendrija ir kuris pastarosios vardu buvo sudarytas, aprobuotas ir patvirtintas 1963 m. gruodžio 23 d. Tarybos sprendimu 64/732/EEB (OL 217, 1964, p. 3685; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 11 t., p. 10, toliau – EEB ir Turkijos asociacijos susitarimas).
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp Turkijos pilietės H. Genc ir *Land Berlin* dėl atsakymo pratęsti leidimą gyventi Vokietijoje.

Teisinis pagrindas

- 3 Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 ir 2 dalys suformuluotos taip:

„1. Išskyrus 7 straipsnyje, susijusiame su darbuotojo šeimos narių teise laisvai įsidarbinti, numatytus atvejus, darbuotojas turkas, priklausantis valstybės narės teisėtai darbo rinkai, turi teisę:

- reguliariai išdirbęs vienus metus prašyti šioje valstybėje narėje atnaujinti jo leidimą dirbti pas tą patį darbdavį, jei pastarasis turi laisvą darbo vietą,

- reguliariai išdirbęs trejus metus ir, išskyrus atvejus, kai Bendrijos valstybių narių darbuotojams yra teikiama pirmenybė, šioje valstybėje narėje priimti kitą tai pačiai profesijai skirtą jo pasirinkto darbdavio pasiūlymą įsidarbinti, pateiktą įprastomis sąlygoms ir įregistruotą šios valstybės narės įdarbinimo įstaigose,

- reguliariai išdirbęs ketverius metus šioje valstybėje narėje laisvai dirbti bet kurią pasirinktą samdomą darbą.“ (Neoficialus vertimas)

4 Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnyje nurodyta:

„Priklausančio valstybės narės teisėtai darbo rinkai darbuotojo turko šeimos nariai, kuriems buvo suteikta teisė atvykti pas jį, turi teisę:

- išskyrus atvejus, kai pirmenybė teikiama Bendrijos valstybių narių darbuotojams, priimti bet kokį pasiūlymą įsidarbinti, jeigu jie bent trejus metus teisėtai gyveno šioje valstybėje narėje,

- laisvai dirbti bet kurį pasirinktą samdomą darbą, jeigu jie bent penkerius metus teisėtai gyveno šioje valstybėje narėje.

Darbuotojų turkų vaikai, įgiję profesinį išsilavinimą priimančiojoje šalyje, gali, nepaisant jų gyvenimo šioje valstybėje narėje trukmės, priimti bet kokią pasiūlymą įsidarbinti šioje valstybėje narėje su sąlyga, kad vienas iš jų tėvų bent trejus metus joje teisėtai dirbo.“ (Neoficialus vertimas)

- 5 Sprendimo Nr. 1/80 14 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta:

„Šio skyriaus nuostatos taikomos atsižvelgiant į apribojimus, pateisinamus viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ir sveikatos sumetimais.“ (Neoficialus vertimas)

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 6 1966 m. gimusi H. Genc, turėdama vizą, 2000 m. liepos 7 d. atvyko į Vokietiją pas savo šioje valstybėje narėje jau gyvenantį Turkijos pilietybę turintį sutuoktinį.
- 7 Vėlesniais metais ji gavo leidimą gyventi ir neterminuotą leidimą dirbti. Iš pradžių jos sutuoktinis dirbo pagal darbo sutartį, o 2003 m. gegužės 5 d. pradėjo savarankiškai vykdyti profesinę veiklą.

- 8 Sutuoaktiniai, iki 2004 m. sausio 12 d. gyventojų registre įregistravę bendrą gyvenamąją vietą, santuoką nutraukė. Santuokos nutraukimo data nėra tiksliai žinoma. 2005 m. rugpjūčio 1 d., remiantis 2004 m. liepos 30 d. Užsieniečių apsigyvenimo įstatymo (*Aufenthaltsgesetz*) (BGBl. 2004 I, p. 1950) 30 straipsniu, H. Genc paskutinį kartą šeimos susijungimo tikslais buvo išduotas dvejus metus galiojantis leidimas gyventi.
- 9 Nuo 2004 m. birželio 18 d. H. Genc dirba valytoja įmonėje *L. Glas- und Gebäudereinigungsservice GmbH*. Pagal 2007 m. lapkričio 9 d. raštu sudarytą darbo sutartį jos darbo laikas sudarė 5,5 valandas per savaitę, o valandinis darbo užmokestis buvo 7,87 euro. Šioje sutartyje buvo numatyta teisė į 28 dienų apmokamas atostogas ir darbo užmokesčio mokėjimas ligos atveju. Be to, šiai darbo sutarčiai taikoma galiojanti kolektyvinė sutartis. Už šį darbą H. Genc gaudavo maždaug 175 eurų vidutinį mėnesinį darbo užmokestį.
- 10 2007 m. rugpjūčio 7 d. H. Genc paprašė dar kartą pratęsti jos leidimą gyventi. Tuo laikotarpiu, be darbo užmokesčio, ji nuolat gaudavo išmokas pagal Vokietijos socialinio draudimo kodekso II knygą (*Sozialgesetzbuch II*). H. Genc paprašius nuo 2008 m. gegužės mėn. šios išmokos jai nebebuvo mokamos.
- 11 2008 m. vasario 4 d. Sprendimu *Landesamt für Bürger- und Ordnungsangelegenheiten Berlin* atsisakė pratęsti H. Genc leidimą gyventi ir pagrasino išsiuntimu iš šalies. Šios administracinės institucijos nuomone, H. Genc negali remtis Sprendimu Nr. 1/80, motyvuojant tuo, kad ji neatitinka šio sprendimo 6 straipsnyje nurodytų sąlygų. Iš tiesų atsižvelgiant į tai, kad *L. Glas- und Gebäudereinigungsservice GmbH* ji dirbo labai mažai valandų, H. Genc profesinė veikla negali būti laikoma reguliariu darbu. Ji taip pat neįgijo teisių pagal Sprendimo Nr. 1/80 7 straipsnio 1 dalies pirmąją pastraipą, nes pradėjęs savarankišką veiklą jos sutuoaktinis darbo rinkoje nebedalyvavo kaip darbuotojas nuo

2003 m. gegužės mėnesio. Galiausiai nėra jokio saugotino intereso, kuris pateisintų ieškovės pagrindinėje byloje buvimą Vokietijos Federacinėje Respublikoje.

- 12 2008 m. vasario 22 d. H. Genc dėl šio sprendimo pareiškė ieškinį *Verwaltungsgericht Berlin*. Be to, ji pateikė prašymą laikinai suteikti teisinę apsaugą, kuri jai buvo suteikta.
- 13 Paskui H. Genc pateikė 2008 m. balandžio 30 d. sudarytą ir 2008 m. gegužės 2 d. įsigaliojusią neterminuotą darbo sutartį dėl įdarbinimo biuro padėjėja 25 valandoms per savaitę už 422 eurų mėnesinį darbo užmokestį, atskaičius mokesčius.
- 14 Manydamas, jog šiomis sąlygomis tam, kad ginčas būtų išspręstas, reikia išaiškinti Sąjungos teisę, *Verwaltungsgericht Berlin* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikti šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar valstybėje narėje teisėtai įsidarbinęs Turkijos pilietis, kuris ilgą laiką kitam asmeniui ir jo nurodymu teikė tam tikros ekonominės vertės paslaugas bei gavo už tai atlyginimą, yra darbuotojas <...> Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies prasme, net jeigu darbinė veikla sudaro tik apie 14 % kolektyvinėje sutartyje visą darbo dieną dirbančiam darbuotojui numatytų valandų skaičiaus (šiuo atveju 5,5 darbo valandos per savaitę, užuot dirbus 39 valandas), o iš šios veiklos gautos pajamos siekia tik 25 % pagal atitinkamos valstybės narės teisę pragyventi reikalingos sumos (šiuo atveju 175 eurai iš maždaug 715 eurų)?

Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas:

2. Ar Turkijos pilietis gali remtis EEB ir Turkijos asociacijos susitarimu suteikta judėjimo laisve kaip darbuotojas Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies prasme, net jeigu jo atvykimo į atitinkamą valstybę narę tikslas (šiuo atveju prisijungti prie sutuoktinio) nebegzistuoja, nėra jokie kito saugotino intereso, pateisinančio jo buvimą valstybės narės teritorijoje, ir jei galimybė tęsti mažavertę profesinę veiklą šioje valstybėje narėje negali būti laikoma pakankamu pagrindu, pateisinančiu šio piliečio buvimą šios valstybės narės teritorijoje, nes visų pirma nebuvo įdėta didelių pastangų stabiliai ekonomiškai integruotis, pragyvenimui užsitikrinti neprašant socialinės paramos?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 15 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar valstybėje narėje teisėtai įsidarbinęs Turkijos pilietis, kuris ilgą laiką kitam asmeniui ir jo nurodymu teikė paslaugas bei gavo už tai atlyginimą, yra darbuotojas Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies prasme, nepaisant to, kad darbinė veikla sudaro apie 14 % kolektyvinėje sutartyje visą darbo dieną dirbančiam darbuotojui numatyto darbo laiko, o užmokestis už šį darbą siekia 25 % pagal atitinkamos valstybės narės teisę pragyventi reikalingos sumos.

- 16 Pagal Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalį Turkijos piliečiai, norintys priimančioje valstybėje narėje remtis šioje nuostatoje numatytomis teisėmis, turi atitikti tris sąlygas, t. y. turėti darbuotojo statusą, priklausyti teisėtai darbo rinkia ir turėti reguliarių darbą.
- 17 Nusistovėjusioje teismų praktikoje, atsižvelgiant į EEB ir Turkijos asociacijos susitarimo 12 straipsnio ir 1970 m. lapkričio 23 d. Briuselyje pasirašyto papildomo protokolo, pridėto prie minėto susitarimo ir Bendrijos vardu sudaryto, aprobuoto ir patvirtinto 1972 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2760/72 (OL L 293, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 11 t., p. 41), 36 straipsnio formuluotes bei į Sprendimo Nr. 1/80 tikslą, buvo padaryta išvada, kad EB sutarties 48 ir 49 straipsniuose (po pakeitimo – EB 39 ir 40 straipsniai) ir EB sutarties 50 straipsnyje (dabar – EB 41 straipsnis) išdėstyti principai, kiek tai yra įmanoma, turi būti taikomi Turkijos piliečiams, kurie naudojami šiuo sprendimu suteikiamomis teisėmis (šiuo klausimu, be kita ko, žr. 1995 m. birželio 6 d. Sprendimo *Bozkurt*, C-434/93, Rink. p. I-1475, 14, 19 ir 20 punktus ir 2004 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Ayaz*, C-275/02, Rink. p. I-8765, 44 punktą).
- 18 Norint patikrinti, ar tenkinama Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta pirmoji sąlyga, reikia daryti nuorodą į darbuotojo sąvokos pagal Sąjungos teisę aiškinimą.
- 19 Kaip kelis kartus nusprendė Teisingumo Teismas, „darbuotojo“ sąvoka pagal EB 39 straipsnį yra autonominė Sąjungos teisės sąvoka ir neturi būti aiškinama griežtai. „Darbuotoju“ turi būti laikomas bet kuris asmuo, užsiimantis realia ir efektyvia veikla, išskyrus tokios mažos apimties veiklą, kuri laikytina nereikšminga ir pagalbine. Pagal Teisingumo Teismo praktiką darbo santykių požymis yra aplinkybė, kad asmuo tam tikrą laiką kito asmens naudai ir jo nurodymu teikia paslaugas, už kurias gauna atlyginimą (žr. be kita ko, 1986 m. liepos 3 d. Sprendimo *Lawrie-Blum*, 66/85, Rink. p. 2121, 16 ir 17 punktus bei 2008 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Petersen*, C-228/07, Rink. p. I-6989, 45 punktą).

- 20 Nei nedidelis atlyginimas, nei pajamų kilmė, nei juo labiau tai, kad atitinkamas asmuo siekia atlyginimą papildyti kitomis pragyvenimo pajamomis, pavyzdžiui, finansine parama iš gyvenamosios vietos valstybės lėšų, negali daryti jokios įtakos „darbuotojo“ statusui Sąjungos teisės prasme (šiuo klausimu žr. 1986 m. birželio 3 d. Sprendimo *Kempf*, 139/85, Rink. p. 1741, 14 punktą; 1989 m. gegužės 31 d. Sprendimo *Bettray*, 344/87, Rink. p. 1621, 15 punktą bei 2006 m. kovo 30 d. Sprendimo *Mattern ir Cikotic*, C-10/05, Rink. p. I-3145, 22 punktą).
- 21 Nustatęs, kad H. Genc teikė paslaugas darbdaviui jo nurodymu už užmokestį, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pripažino, kad egzistuoja darbo santykių pagal darbo sutartį elementai, t. y. subordinacija ir atlyginimo už suteiktas paslaugas mokėjimas (šiuo klausimu žr. 2004 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Trojani*, C-456/02, Rink. p. I-7573, 22 punktą).
- 22 Tačiau nacionalinis teismas abejoja, ar atsižvelgiant į ypač nedidelį suinteresuotojo asmens išdirbtų valandų skaičių ir į jo gautą atlyginimą, kuris tik iš dalies padengia pragyvenimo poreikius, tokia mažavertė profesinė veikla, kokią vykdė H. Genc, gali jai suteikti darbuotojo statusą Teisingumo Teismo praktikos prasme.
- 23 Šiuo klausimu svarbu priminti, kad 1995 m. gruodžio 14 d. Sprendime *Megner ir Scheffel* (C-444/93, Rink. p. I-4741) Teisingumo Teismas turėjo visų pirma nuspręsti dėl dviejų Vokietijoje valytojomis dešimt valandų per savaitę už nedidesnį nei viena septintoji referencinės mėnesinės bazinės algos mėnesinį atlyginimą dirbančių Sąjungos piliečių priskyrimo dirbantiems asmenims 1978 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyvos 79/7/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo nuoseklaus įgyvendinimo socialinės apsaugos srityje (OL L 6, 1979, p. 24; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 skyrius, 1 tomas, p. 215) prasme.

- 24 Šiame sprendime Teisingumo Teismas atmetė Vokietijos vyriausybės argumentą, kad mažavertį darbą turintys asmenys nepriskirtini dirbantiems asmenims, nes iš šio darbo jų gaunamos nedidelės pajamos jiems neleidžia patenkinti savo poreikių (minėto sprendimo *Megner ir Scheffel* 17 ir 18 punktai).
- 25 Teisingumo Teismas nusprendė, kad dėl aplinkybės, jog darbuotojo pajamos nepadengia visų jo poreikių, jis negali prarasti darbuotojo statuso ir kad veikla pagal darbo sutartį, iš kurios gaunamos pajamos yra mažesnės už pragyvenimo minimumą ar kurią vykdant įprasta darbo trukmė neviršija net dešimties valandų per savaitę, nekliudo ją vykdančio asmens laikyti darbuotoju EB 39 straipsnio prasme (šiuo klausimu žr. 2007 m. liepos 18 d. Sprendimo *Geven*, C-213/05, Rink. p. I-6347, 27 punktą ir minėto sprendimo *Megner ir Scheffel* 18 punktą).
- 26 Nors tiesa, jog aplinkybė, kad asmuo pagal darbo sutartį dirba tik labai nedaug valandų, gali būti rodiklis, jog vykdoma veikla yra tik nereikšminga ir pagalbinė (1992 m. vasario 26 d. Sprendimo *Raulin*, C-357/89, Rink. p. I-1027, 14 punktas), vis dėlto, neatsižvelgiant į ribotą iš profesinės veiklos gaunamo atlyginimo dydį ir į nedidelį jai vykdyti skirtų valandų skaičių, negalima neigti, jog bendrai įvertinusios nagrinėjamus darbo santykius nacionalinės valdžios institucijos galėtų ją laikyti realia ir efektyvia veikla, galinčia ją vykdančiam asmeniui suteikti „darbuotojo“ statusą EB 39 straipsnio prasme.
- 27 Norint bendrai įvertinti H. Genc darbo santykius reikia atsižvelgti į aplinkybes, susijusias ne tik su darbo trukme ir atlyginimo dydžiu, bet taip pat į teisę į 28 dienų apmokamas atostogas, į užmokesčio mokėjimą ligos atveju, darbo sutarčiai galiojančios kolektyvinės sutarties taikymą bei į tai, kad jos sutartiniai santykiai su ta pačia įmone tęsėsi beveik ketverius metus.

- 28 Šios aplinkybės gali būti rodiklis, kad nagrinėjama profesinė veikla yra realaus ir efektyvaus pobūdžio.
- 29 Tačiau nacionalinis teismas nurodo, kad Teisingumo Teismo praktikoje darbuotojo sąvokos aiškinimo srityje nėra nustatytos darbo laiko ir užmokesčio dydžio ribos, kurių nesiekiant veikla turi būti laikoma nereikšminga ir pagalbine, ir dėl to nereikšmingos ir pagalbinės veiklos sąvokai trūksta tikslumo.
- 30 Šiuo klausimu reikia priminti, kad EB 234 straipsnyje numatyta prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikimo procedūra yra Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų glaudaus bendradarbiavimo priemonė, pagrįsta jų funkcijų padalijimu ir leidžianti Teisingumo Teismui pateikti nacionaliniams teismams Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris jiems reikalingas priimti sprendimą jų nagrinėjamosiose bylose (2002 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *Lohmann ir Medi Bayreuth*, C-260/00–C-263/00, Rink. p. I-10045, 27 punktas ir 2007 m. birželio 21 d. Sprendimo *Omni Metal Service*, C-259/05, Rink. p. I-4945, 16 punktas).
- 31 Viena iš pagrindinių teismų bendradarbiavimo sistemos, įtvirtintos EB 234 straipsnyje, savybių yra tai, kad Teisingumo Teismas atsako į jam pateiktą Sąjungos teisės aiškinimo klausimą abstrakčiomis ir bendromis formuluotėmis, o prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išspręsti savo nagrinėjamą ginčą atsižvelgdamas į Teisingumo Teismo atsakymą (2007 m. lapkričio 15 d. Sprendimo *International Mail Spain*, C-162/06, Rink. p. I-991, 24 punktas).
- 32 Visų darbo santykių požymių, visų pirma nurodytų šio sprendimo 27 punkte, galimų pasekmių H. Genc pagal darbo sutartį vykdomos veiklos realaus ir efektyvaus pobūdžio nustatymui ir jos darbuotojos statusui analizė yra nacionalinio teismo kompetencija. Iš tiesų jis vienintelis tiesiogiai žino pagrindinės bylos faktus ir todėl gali geriau atlikti reikalingus vertinimus.

- 33 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad asmuo, esantis tokioje padėtyje, kaip antai ieškovė pagrindinėje byloje, yra darbuotojas Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies prasme, jei nagrinėjama pagal darbo sutartį vykdoma veikla yra realaus ir efektyvaus pobūdžio. Nacionalinis teismas turi atlikti būtiną faktinių aplinkybių patikrinimą, kad nustatytų, ar būtent taip yra jo nagrinėjamoje byloje.

Dėl antrojo klausimo

- 34 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar darbuotojas turkas Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies prasme gali remtis EEB ir Turkijos asociacijos susitarimu suteikta judėjimo laisve, net jei atvykimo į priimančią valstybę narę tikslas nebeegzistuoja, nėra jokio kito saugotino intereso, pateisinančio jo buvimą šios valstybės teritorijoje ir jei galimybė tęsti mažavertę profesinę veiklą šioje valstybėje narėje negali būti pakankamas pagrindas, pateisiantis šio piliečio buvimą šios valstybės narės teritorijoje.
- 35 Pirmiausia reikia pabrėžti, kad antrojo klausimo formuluotėje pateikęs nuorodą į „darbuotoją turką Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies prasme“ prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šį klausimą grindė prielaida, kad nagrinėjamoje byloje H. Genc tenkina šioje nuostatoje įtvirtintas sąlygas, t. y. ji turi ne tik darbuotojos statusą, bet ir priklauso teisėtai darbo rinkai bei turi reguliarią darbą.
- 36 Pagal nusistovėjusią teismų praktiką tiek iš Sąjungos teisės viršenybės valstybių narių vidaus teisės atžvilgiu, tiek iš tokios nuostatos, kaip antai Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnis, tiesioginio taikymo matyti, kad valstybė narė vienašališkai negali pakeisti Turkijos piliečių laipsniškos integracijos į priimančios valstybės narės darbo rinką

sistemos taikymo srities (žr., be kita ko, 1998 m. Sprendimo *Birden*, C-1/97, Rink. p. I-7747, 37 punktą ir 2002 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *Kurz*, C-188/00, Rink. p. I-10691, 66 punktą).

- 37 Taigi valstybės narės negali taikyti priemonės, susijusios su Turkijos piliečio buvimu jų teritorijoje, galinčios kliudyti įgyvendinti Sąjungos teisės tokiam piliečiui aiškiai suteiktas teises.
- 38 Kai Turkijos pilietis atitinka Sprendimo Nr. 1/80 nuostatoje įtvirtintas sąlygas ir todėl jau yra teisėtai integravęsis valstybėje narėje, ji nebegali apriboti naudojimosi šiomis teisėmis, kitaip ji panaikintų šio sprendimo veiksmingumą (žr. minėtų sprendimų *Birden* 37 punktą ir *Kurz* 68 punktą).
- 39 Konkrečiau kalbant, Sprendime Nr. 1/80 numatytų Turkijos piliečių teisių įgyvendinimas visiškai nėra sąlygojamas priežasties, dėl kurios jiems iš pradžių buvo suteikta teisė atvykti ir apsigyventi priimančioje valstybėje narėje (šiuo klausimu žr. 1992 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Kus*, C-237/91, Rink. p. I-6781, 21 ir 22 punktus bei 2008 m. sausio 24 d. Sprendimo *Payir ir kt.*, C-294/06, Rink. p. I-203, 40 punktą).
- 40 Šiomis aplinkybėmis Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnyje nenurodyta, kad darbuotojo turko teisių įsidarbinti ir apsigyventi priimančioje valstybėje narėje pripažinimas priklauso nuo aplinkybių, kuriomis jis įgijo teises į ją atvykti ir apsigyventi.

- 41 Be to, nacionalinis teismas nurodo, kad nė vienas saugotinas interesas ir jokia galimybė tęsti mažavertę ekonominę veiklą nepateisina H. Genc buvimo Vokietijoje pratęsimo.
- 42 Šiuo atžvilgiu pakanka priminti, kad Sprendime Nr. 1/80 Turkijos piliečiams, atitinkantiems jame įtvirtintas sąlygas, pripažintos teisės gali būti apribotos tik dviem atvejais, t. y. kai iš Turkijos imigravusio asmens buvimas priimančiosios valstybės narės teritorijoje dėl jo asmeninio elgesio kelia realią ir rimtą grėsmę viešajai tvarkai, visuomenės saugumui ar sveikatai to paties sprendimo 14 straipsnio 1 dalies prasme arba kai suinteresuotasis asmuo be pateisinamų priežasčių ilgam laikui išvyko iš šios valstybės teritorijos (šiuo klausimu žr. 2008 m. rugsėjo 25 d. Sprendimo *Er*, C-453/07, Rink. p. I-7301, 30 punktą).
- 43 Ankstesniame punkte nurodytų apribojimų išsamumu būtų suabejota, jei nacionalinės valdžios institucijos suinteresuotojo asmens teisei apsigyventi galėtų taikyti papildomas sąlygas, susijusias su interesais, galinčiais pateisinti buvimą, arba su darbo pobūdžiu (šiuo klausimu žr. 2008 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Altun*, C-337/07, Rink. p. I-10323, 63 punktą).
- 44 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad darbuotojas turkas Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies prasme gali remtis EEB ir Turkijos asociacijos susitarimu suteikta judėjimo laisve, net jeigu jo atvykimo į priimančią valstybę narę tikslas nebeegzistuoja. Kai toks darbuotojas atitinka šioje 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sąlygas, jo teisei apsigyventi priimančioje valstybėje narėje negali būti taikomos papildomos sąlygos, susijusios su interesais, galinčiais pateisinti buvimą, arba su darbo pobūdžiu.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

45 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

- 1. Asmuo, esantis tokioje padėtyje, kaip antai ieškovė pagrindinėje byloje, yra darbuotojas Asociacijos tarybos, įsteigtos susitarimu, įsteigiančiu Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociaciją, priimto 1980 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo Nr. 1/80 dėl asociacijos plėtros 6 straipsnio 1 dalies prasme, jei nagrinėjama pagal darbo sutartį vykdoma veikla yra realaus ir efektyvaus pobūdžio. Nacionalinis teismas turi atlikti būtiną faktinių aplinkybių patikrinimą, kad nustatytų, ar būtent taip yra jo nagrinėjamoje byloje.**
- 2. Darbuotojas turkas Sprendimo Nr. 1/80 6 straipsnio 1 dalies prasme gali remtis susitarimu, įsteigiančiu Europos ekonominės bendrijos ir Turkijos asociaciją, suteikta judėjimo laisve, net jeigu jo atvykimo į priimančią valstybę narę tikslas nebeegzistuoja. Kai toks darbuotojas atitinka šioje 6 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sąlygas, jo teisei apsigyventi priimančioje valstybėje narėje**

negali būti taikomos papildomos sąlygos, susijusios su interesais, galinčiais pateisinti buvimą, arba su darbo pobūdžiu.

Parašai.